

deren en levert diensten. Werknemers ontvangen salaris en ondernemers romen winsten af die zij kunnen gebruiken om diverse producten en diensten af te nemen. Maar niet al het inkomen is vrij te besteden. Een deel vloeit in de vorm van belasting of inflatie naar de overheid, die met dat geld ambtenaren kan betalen, gezondheidszorg en sociale zekerheid financiert en defensie bekostigt.

GEHEIM

Zweden scoort hoog op internationale ranglijsten van welvaart, innovatie of gezondheidszorg. De omvangrijke publieke sector krijgt de eer voor dit economisch en sociaal succes te hebben gezorgd.

Toch is dat maar het halve verhaal. Het Institute of Economic Affairs, een Londense denktank, maakte een uitgebreide studie van de economische ontwikkelingen in Zweden afgelopen decennia. Daaruit blijkt dat de Zweedse economie veelal stagneerde in tijden dat het aandeel van de overheid in de economie het grootst was, zoals in begin jaren negentig.

Uit het onderzoek blijkt ook dat de private sector een belangrijke rol speelde om de Zweedse economie in de afgelopen eeuw te laten uitgroeien van economische paria tot een van de rijkste landen van de wereld.

Het waren de periodes waarin marktwerking zich kon openbaren en de overheid relatief klein was, de jaren vijftig en zestig, dat de Zweedse bevolking de welvaarts-ladder beklom.

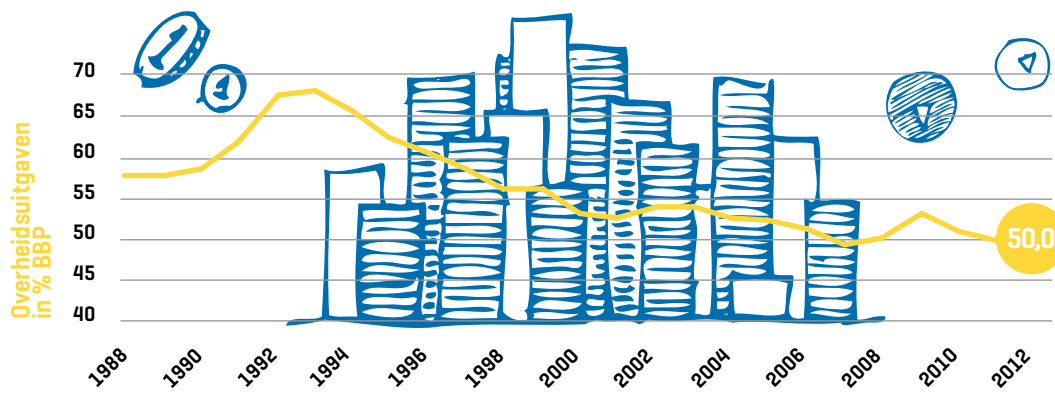
IN DE KNEL

Dat veranderde na 1970. De Zweedse politiek sloeg linksaf om de verzorgingsstaat verder uit te breiden. Daarvoor was veel geld nodig, en dus gingen de belastingen in rap tempo omhoog.

Voor sommige, rijkere belastingbetalers kregen te maken kregen met een marginale belastingdruk van meer dan 100 procent.

Overheid in overvloed

Overheidsuitgaven als percentage van het bruto binnenlands product

Boven een bepaald bedrag werd op iedere verdiende kroon meer dan een kroon aan belasting geïnd. Meer verdienen resulteerde in minder overhouden. De voedingsbodemp voor ondernemers verschaalde

en het aantal nieuwe ondernemingen daalde. Het aantal banen in de private sector nam nauwelijks toe terwijl het aantal ambtenaren juist jaarlijks groeide

In de jaren negentig bleek de Zweedse overheid te zijn doorgeschoten in haar idealen. De concurrentiepositie was ernstig verslechterd en de economische terugval deed de begrotingstekorten stevig oplopen. 70 procent van het bruto binnenlands product kwam voor rekening van de overheid. Inmiddels was de Zweedse economie afgezak van de vierde naar de veertiende positie op de lijst van rijke landen.

NIEUWE BLOEI

De crisisjaren negentig zorgden ervoor dat Zweedse politici hun heil weer gingen zoeken bij het model dat Zweden rijkdom heeft gebracht. Met belastingverlagingen, privatiseringen van staatsbedrijven en verlaging van uitgaven deed de overheid een stapje terug en kreeg de private sector meer bewegingsvrijheid. Met de lagere belastingen kregen burgers koopkracht terug en herstelde de exportsector. Daarmee groeide het aantal banen in het bedrijfsleven.

Zweden had het evenwicht weer hersteld, nieuwe problemen wachten nu.

DE ZWEDSE BEVOLKING BEKLOM DE WELVAARTSLADDER IN DE JAREN VIJFTIG EN ZESTIG

Ook schrijfster Astrid Lindgren werd geconfronteerd met belastingen van meer dan honderd procent

